

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razen
nedelje in praznikov, ob 18. v
datumom naslednjega dne ter
mesecno po pošti D 12-50.
Semestro D 20-50, dostavlja
D 14— na izkazilo
izdani po dogo-

Naročila se pri upravi
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslana plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, doma. Telefon št. 21. — ŠHS poštnište št. 11267.
Na naročila brez deseterice se ne odziva. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV. — Številka: 202.

Maribor, petek 6. septembra 1923.

Ideali in resničnost.

Italijansko-grški spor pred Društvom narodov.

Maribor, 6. septembra.

Kdor je čital spomine bivšega ameriškega predsednika Wilsona, zlasti poglavja, ki se tičejo načelnih vprašanj o ureditvi Evrope na pariški mirovni konferenci, je občutil vso razočaranje velikega moža, ki mu je Clemenceau ironično zabrusil v obraz: »Idealist«. Idealist je človek, ki se navdušuje za ideale in ideje in ki veruje, da ideali in ideje v realnem življenju zmagovalci in vodijo zgodovino človeštva. Kakorkoli ni dvoma, da je opaziti v človeški zgodovini nekaj razvoj k boljšemu, popolnejšemu, v smeri človekoljubja in višje pravdnosti — saj tudi materijalistično pojmovanje prirode kaže razvoj od preprostih bitij k človeku — tako pa je zopet gotovo, da je ta razvoj silno počasn in da večkrat pada globoko nazaj. V političnem življenju opazimo zadnje stoletje znaten napredek, toda ideali kulture in humanizma niso niti izdaleč merodajni, dasi jih celo odlični politiki večkrat javno naglašajo. Kakor vse človeško, tako so tudi ideali nepopolni in med samimi idealnimi stremiljenji narodov obstoje nasprotja in protislovja. Življenje, isto večno kipeče, neugnano življenje, ki ruši vse teorije in postavlja na glavo še tako vzvišene želje, je vsem idealnim gibanjem, kakor na pr. krščanstvu, vsililo več ali manj poniževalen kompromis z resničnostjo. In resničnost pozna pred vsem prirodne in gospodarske zakone. Zato se v političnem in družabnem življenju tako počasi, trudoma in večkrat brezuspešno uveljavljajo idealne smeri, zato je tudi in zlasti v toliko ključnih kompromisov med »Wahrheit und Dichtung«. Videli smo, kaj je postalo iz ruske revolucije, iz antifilistariзма, iz Wilsonovih 14 točk itd. Nedvomno je Wilson hotel dobro. Kot ideolog, ki je bil slučajno postavljen med diplomate, je hotel uveljaviti pri politični ureditvi sveta svoje idealne zasnovе. A že te zasnovе se dajo v samem teoretičnem bistvu kritizirati; že tu zija vrzel. V trenutku, ko so si sedeli nasproti zmagovalci in premaganci, je bilo treba ideale in ideje spraviti v sklad z interesi zmagovalcev, t. j. z resničnostjo. Bilo je tedaj velikega pomena, da so prodre vsaj nekateri Wilsonove zasnovе, ki značijo v primeri s prejšnjim stanjem napredek in izboljšanje. Da se je Wilson vrnil razočaran domov in da so mu tudi tu izrekli nezaupnico, temu je krivo prirodno nasprotje, ki leži med ideali posameznika in med interesi narodov. Kajti že iz samega dejstva, da so si sedeli nasproti zmagovalci in premaganci, ni sledilo nič idealnega, temveč zgolj hladen fakt, da so eni vojno dobili in drugi vojno izgubili. Kdor je tu pričakoval nekako idealno rešitev vsakega problema — in za vero v možnost idealne rešitve je treba imeti precejšnjo mero naivnosti — je prezrl tragično dejstvo, da so se ljudje pred konferenco strli leta letali in ubijali kakor zveri in da je znano idej in interesov ene skupine odločilo orožje. Tudi če bi se zbrali najgenialnejši učenjaki in modrijani tega sveta, bi ne naredili Evrope idealnejše nego je to bilo v danih razmerah in možnostih, t. j. v skladu s realnim razmerjem sil in dejstev.

Ta razdalja med ideali in resničnostjo se najlažje zrcali v Društvu narodov, ki se je to dni zopet sestala k zasedanju in ki ga je politična resničnost postavila pred težki kamen preizkušnje. Društvo narodov je najidealnejša realizacija Wilsonovih idealov. Baš njegovo stanje nam kaže, kako klavna je bil kompromis

Vesel dogodek v kraljevski hiši.

Kraljica porodila princa. — Proslava veselega dogodka po vsej državi. — Amnestija. — Proslava v Mariboru.

Beograd, 6. septembra. (Izv.) Nj. Vel. kraljica Marija je danes jutraj porodila moško dete.

Beograd, 6. sept. (Izv.) Vest, da smo dobili prestolonaslednika je izzvala po vseh delih države veliko veselje. Prestolnica se je takoj odela v svečano znanost in topovski strelji so oznanjali daleč v notranjost vesel dogodek. Tudi iz drugih mest poročajo o naroduem veselju.

Beograd, 6. sept. (Izv.) Justični minister predloži z ozirom na vesel dogodek v kraljevski hiši Nj. Vel. kralju v podpis ukaz o obširni amnestiji, ki se bo nanašala deloma tudi na politične delikte.

Maribor, 6. septembra. Danes dopoldne je dospela semkaj vesela vest, da

je Nj. Vel. kraljica Marija porodila princa-prestolonaslednika. Vest je sprejelo okrajno glavarstvo, a takoj na to tudi vojaška oblast. Policija, ki je bila takoj o tem obveščena, je odredila izobešanje zastav. Kmalu so po mariborskih ulicah zaplapolale zastave, po 11. uri pa so se oglasili na Kalvariji prvi topovski strelji: vojaštvo je s 101 strelom počastilo rojstvo prvega jugoslovanskega prestolonaslednika. Vest se je z bliskovito naglico razširila po mestu in vzbudila pri vseh lojalnih državljanih odkrito veselje, tembolj, ker se je mnogim Mariborčanom že pred par dnevi nudila prilika, da so osebno spoznali vladarja ujedinjenih Jugoslovancev. Maribor pošilja Nj. Vel. kralju, kraljici in dvoru najiskrenejše častitke.

Zmedene vesti o Reki.

Po beograjskih vesteh nesporazum, po zagrebških sporazum.

Zagreb, 6. sept. Dočim beograjski listi pišejo o sklepu ministrskega sveta, da se delovanje paritetne komisije v Rimu ukine, ker sporazum ni bil dosežen, so današnji zagrebški listi prinesli baje popolnoma zanesljivo vest, da je reško vprašanje rešeno in sicer v smislu nedavno objavljenega poročila o sporazumu med našo in italijansko delegacijo v Rimu. Vprašanje reške nezavisne države

je odloženo za leto dni in med tem časom vodi upravo Reke paritetna komisija. To stanje naj bi trajalo do 15. sept. 1924. Šele po tem roku bi se vprašanje predložilo v arbitražo predsedniku švicarske republike, ako bi ne bil dosežen sporazum. Baroš in Delta ostaneta definitivno Jugoslaviji in bodeta takoj evakuirana ter izročena jugoslovanskim stražam.

Nespremenjeno stanje italijansko-grškega spora.

Anglija za Društvo narodov.

Zeneva, 5. sept. Z veliko napetostjo pričakovana seja Društva narodov ni prinesla v grško-italijanskem konfliktu nikake odločitve. Salandra je na kratko razložil stališče italijanske vlade, na kar je Politis ponovil v imenu grške vlade prošnjo, da naj Društvo narodov intervenira. Predsednik baron Ishi je zahteval preložitve diskusije, da lahko posamezne delegacije zavzamejo svoje stališče; Robert Cecil se je s predlogom zadovoljil, prečital pa je več paragrafov pakta o Društvu narodov, ki kažejo, da je Društvo narodov popolnoma kompetentno, posebi v grško-italijanski spor. Kljub kratkemu govoru so izvajanja Roberta Cecila zapustila globok vtis, ker ni nihče pričakoval, da bo Anglija tako energično branila avtoriteto Društva narodov.

Pred veleposlaniško konferenco

Pariz, 5. septembra. Danes se je ve-

leposlaniška konferenca posvetovala o grškem odgovoru in je sprejela v zapisnik sledeče: 1. Grčija sprejme, če se ji dokaže odgovornost za zločin v Albaniji, vse obveznosti, ki jih naloži konferenca. 2. Grčija predlaga, da se osnuje mednarodna preiskovalna komisija. Konferenca ugotavlja, da je po mednarodnem pravu država, ki se na njenem ozemlju zgodi političen zločin ali atentat, zunaj odgovorna. — Na to je konferenca razpravljala o modalitetah preiskave.

Mnenje pariških listov.

Pariz, 5. sept. (Havas). Po mnenju tujakajšnjih listov veleposlaniška konferenca ne bo pristala na grški predlog, naj bi dogodek pri Janini preiskala nevtralna komisija, kakor tudi ne bo nasledila raznim poizkusom, ki hočejo da bi se postavila na stališče, da Grčija ni kriva radi atentata na italijansko razmejitevno komisijo, ker se je atentat izvršil pač na grškem državnem ozemlju.

Novi potresni sunki na Japonskem.

London, 6. sept. V forek sta se pojavila v Tokiju dva nova dokaj močna potresna sunka in porušila več sto poslopij, ki so bila doslej le neznatno poškodovana. Tudi tokrat je izgubilo življenje precejšnje število ljudi.

Ob potresni katastrofi je poginilo tudi mnogo inozemcev. V Yokohami in Osaki je bilo ubitih 500 Evropejcev. Potres je popolnoma razrušil francosko sirotišnico s 60 sestrami in 160 otroci. Vsi so bili nbiti. Strašno so trpeli tudi konzulati in poslanstva. Poslaniška poslopja Italije, Francije, Zedinjenih držav, Poljske, Švice, Češkoslovaške, Kitajske in Nizozemske so popolnoma podrti. O usodi osebja ni zanesljivih vesti. O italijanskem poslaniku de Marginu je znano pozitivno, da je mrtev, ostale osebe italijanskega poslanstva pa se je rešilo. Kljub temu, da je morje še zelo vznemirjeno in viharno in da se ponavljajo potresni sunki ter bruhajo vulkani, se je položaj v Tokiju izboljšal. Vedovod je

obnovljen in tudi plinarne so začele delati. Široko razpredena pomožna akcija posluje s polno paro. Pomožnega dela se udeležuje tudi regent, ki od sobote ni niti zatisnil očesa. Čutiti je hudo pomanjkanje živil, a tudi v tem se opaža izboljšanje.

Širom Japonske je zavladala globoka žalost. Vlada in narod se zavedata, da bo morala Japonska 50 let delati samo na obnovi od potresa opustošenih krajev in do dna razoranega gospodarstva. S tem je Japonska prenehala biti volesila in elementarne sile so napravile iz nje to, kar je napravila socialna revolucija iz Rusije.

—□—
BORZA

Curie, 6. sept. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 30.95, Beograd 5.85, London 35.11, Berlin 0.000016, Praga 16.55, Milan 23.60, Newyork 55.54, Dunaj 0.0078 1/4, žig. kro. 0.0079, Bndimpeša 0.02, Sofija 5.40.

idealov z resničnostjo. Glavna svrha Društva narodov je tale: Kakor se na pr. občani zedinijo, da se bodo skupno branili in si skupno olajšali življenje, tako se je zedinilo 48 držav, da si skupno zajamčijo mir in da skupno rešujejo vprašanja, kako izboljšati mednarodne razmere. Med njimi sklenjena pogodba pa se tesno naslanja na mirovne pogodbe. Dejstvo, da so se sporazumevali o novem stanju predvsem zmagovalci brez premagancev — je udarilo Društvu narodov pečat enostranosti. Vendar pa je Društvo narodov edina višja avtoriteta nad včlanjenimi državami, avtoriteta, ki se mora ravnati po interesih skupnosti in ki sme posamezni državi diktirati stališče, ki ga ima zavzeti v interesu skupnosti. Če smo v kulturnem razvoju tako daleč, da spoštujemo pogodbo, tedaj je Društvo narodov povsem realna institucija, ki odgovarja duhu višje kulture in mednarodnega sporazuma. Društvo narodov ni tedaj nikaka cerkev, ki bi zahtevala od svojih članov izrednih žrtev in ki bi jih pripravljala za nadnaravne ideale, temveč je čisto praktično društvo držav, delniška družba za varovanje mednarodnega mira, čije pravila pa sledne na idejah humanosti in napredka.

V italijansko-grškem konfliktu, ki je nepričakovano spravil v nevarnost balkanski mir in ki je eminentno mednarodnega pomena, se je pokazala vsa slabost organizacije, ki ne razpolaga s surovostjo, temveč sloni zgolj na moralni obveznosti pogodbe. Italija je hotela in hoče obračunati z Grčijo brez predhodne obravnave pred Društvom narodov. Italija smatra moralno avtoriteto Društva narodov za lepo dekoracijo, ki pa jo lahko kak Mussolini sune ob stran, če gre za vprašanje italijanske nacionalne časti. Jasno je, da so Društvu narodov izpodbita tla, če ne reši v tem sporu avtoritete, ki mu gre v smislu in v duhu pogodbe. Rešiti pa jo mora s pritiskom drugih sodelujočih držav. Tu gre za biti ali ne biti. Kajti izgovor o »nacionalni časti« je jalov. Vsaka država — ki bi se ji iz tega ali onega vzroka za hotelo vojne — bo nastopala z argumenti o nacionalni časti. Ako se ne uveljavi kompetenca v slučaju Italije, ni obvezna v nobenem drugem slučaju. Kjer bi na pr. tudi Italija bila za njo. Dokler je kdo član društva, ga vežejo njegovi sklepi.

Trenutek, ko lahko prepotentna država ignorira mednarodno mirovno institucijo, je zelo poučen. Na primer tudi za nas Jugoslovane. Pri nas je mnogo idealistov, ki imajo krasne ideje, a kljub vsem idejam nas lahko vzame vrag, če ne bomo sami dovolj močni. Ideje se ne veljavljajo zelo počasi, kajti življenje je konzervativno in večkrat slepo. Največji dogodki v zgodovini so bili oni, ki so našli ljudi nepriljubljeni. Pokora pa smrti je seveda prepozna, takisto tudi realna politika po usodepolnem salto mortale. S pacifizmom danes ni nič, marveč se je treba držati Cromwellovega načela: delam za mir in sušim smodnik. »Mirovno človečansko republiko« so znaki narodne slabosti; evo, sedaj vidimo, kako slabo uspeva celo taka mirovna institucija, ki za njo stoji dolga vrsta držav. Narodi so po vojni podobni levom v cirkusu: na videz so ukročeni in jim ugađa človeška družba, toda vsak hip utegnejo izbruhniti levji instinkti in takrat pomaga samo gola pest in odločna pripravljenost. Filozof Kant si je zamisljal pacifikacijo sveta okoli l. 2000; mi bomo po razočaranjih zadnjih let dali Kantovi letnici še eno ničlo.

9. do 12. ure v pisarni zavoda. Prinesiti je treba krstni ali rojstni list in pa izpričevalo o dovršenem 4. razredu osnovne šole s pripombo, da je izdano za sprejem v srednjo šolo.

m Kronika nesreč in nezdol. 25-letni pomočni delavec Ivan Pust je dobil v Mgarski ulici tako težki epileptičen napad, da ga je moral rešilni oddelček prepeljati v bolnico. — Franc Leonhart, 15-letni pomočni delavec pri papirni veletrgovini Šef, je na Kralja Petra trgu tako nesrečno stopil, da si je zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnico. — 40-letni hlapec pri baronu Twicklu, Jakob Kac, je prišel z levo roko v slamoreznicu, ki je odtrgala roko do lakta. Tudi njega so prepeljali v bolnico.

m Češkoslov. jugoslov. Liga. V torek dne 11. tm. ob 18. uri se vrši v Grajski kleti (klubova soba) odborova seja pripravljalnega odbora Češkoslov. jugoslov. Lige. Povabljeni so vsi odborniki in tudi člani Lige, da se porazgovorimo, ali se ustanovi samostojna liga ali pa podružnica ljubljanske Lige. Z ozirom na ozke vezi, ki nas vežejo zlasti v Bratislavo in bližajočo se zimsko sezono je treba vprašanje takoj rešiti, da pridemo k pozitivnemu delu. — Predsedstvo pripravljalnega odbora.

m Kavarna mestni park. Pri lepem vremenu svira orkester popoldne od pol 17. do pol 19. ure. Zvečer pri vsakem vremenu svira glasovir znani češki pianist Franjo Chalupa.

Narodno gledališče.

Abonma v mariborskem gledališču za sezono 1923-24. Uprava Nar. gledališča v Mariboru razpisuje abonma na 15 dramskih in 15 glasbenih predstav prihodnje sezone. Cene: zadnje lože 2500 D, sprednje lože 1750 D. Sedeži v parterju: I. vrsta 500 D, II.—III. vrsta 480 D, IV. do VII. vrsta 320 D, sedeži na balkonu: I. vrsta 480 D, II.—III. vrsta 400 Din., IV.—VI. vrsta 280 D. Galerija I. vrsta na sredi 240 D, I. vrsta spredaj in II. vrsta 160 D. — Abonma se plačuje nakrat pri vpisu ali pa v 4 mesečnih obrokih, začeti pri vpisu ter je med sezono neodpovedljiv. — Uradnikom je uprava pripravljena dovoliti tudi letos popust v podobni meri kot lani, ali samo preko njihovih organizacij, katere se naj blagovolijo takoj obrniti na upravo po informacije. Dosedanjim abonentom ostanejo njihova lanska mesta rezervirana najdalje do 10. septembra ter se naprošajo, da se prijavijo čimprej pri gledališki blagajni, ki bo sprejemala tudi vse nove abonentne od 9.—12. in od 15. do 17. ure vsakega dne.

Sokolstvo.

o Načelstvo Kola Jahačev vabi vse brate, da se udeležijo v soboto 8. t. m. ježizleta v Ptuj, kjer sodeluje Kolo pri povorki o priliki velike slavnosti 15-letnice septembarskih dogodkov. Zbirališče ob vsakem vremenu točno ob 5. uri zjutraj v Narodnem domu. Bratje, ki se nameravajo udeležiti, se morajo do petka opoldne javiti br. načelniku. Na župni zlet v Varaždin odhaja Kolo v nedeljo 9. t. m. ob 5.20 zjutraj z vlakom z glavnega kolodvora. Udeležba za vse Jahače, ki imajo kroj obvezna. Radi navedli za župni zlet se vrši v petek ob 8. uri sestanek v restavraciji v Narodnem domu. Zdravo! Načelstvo.

o Varaždin. Vspored župnega zleta in proslave 20-letnice Varaždinskega Sokola, je naslednja v soboto dne 8. tm. ob 9. uri dopoludne slavnostno zborovanje in otvoritev Sokolske razstave. (Obvezna le za varaždinsko članstvo.) Ob 8. uri zvečer se vrši v tamk. gledališču slavnostna akademija, na kojoj nastopijo občinski društvi iz Celja, Karlovca, Maribora, Varaždina in Zagreba. Po akademiji se vrši v gledališki restavraciji kom. Drugi dan (9. sept.) se vrši ob 11. uri dopoludne slavnostni sprejod, popoldne pa javna telovadba. Pozivljamo hieno občinstvo, da se vso izredno važnosti letošnjega župnega zleta v Varaždin istega polnočnega udeležijo. Zdravo! Predsedstvo MSZ.

o Legitimacije za polovično vožnjo v Varaždin se dobe pri bratu Hvalencu v Posojilnici, bratu Franju Majerju, trgovcu in trgovini Zlate Brišnik. Z legitimacijo plača vsak udeleženec zleta le polovično vožnjo t. j. v Varaždin in nazaj 20 D. Legitimacija stane 50 para. Vsi udeleženci se odpeljejo v Varaždin z vlakom, ki odhaja v nedeljo ob 5.25. uri ter se vračajo še isti večer ob 1. uri popoldne. Ker je Varaždin prijazen mesto, ki šteje okrog 18.000 prebivalcev, in je gotovo mnogo takih, ki ga še ne poznajo, naj ti uporabijo sedaj to ugodno priliko.

Objave.

§ Klub kolesarjev in motociklistov »Perun« v Mariboru vabi vse svoje članke in članice, da se udeležijo prijateljskega sestanka, ki se vrši v petek ob 20. uri zvečer v klubovi sobi pri »Zamoren«. Na dnevnem redu je razdelitev dela pri veselici dne 16. tm. Prosi se sigurne in točne udeležbe.

§ Odbora seja kluba kolesarjev in motociklistov »Perun« se vrši v petek točno ob pol 20. uri. Vsi gg. odborniki se prosijo, da se seja točno in sigurno udeležijo. — Tajnik.

§ Prostovoljna požarna bramba in njen rešilni oddelček, Maribor. V sredo dne 12. septembra tl. ob 80. uri zvečer se vrši v dvorani požarne brambe izvanredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. prečitavanje zapisnika zadnjega občnega zbora, 2. volitve, 3. slučajnosti. V slučaju, da bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje z istim dnevnim redom ter na istem prostoru. Ta občni zbor je pri vsakem številu navzočih sklepčen.

§ Glasbena Matica. Pevski zbor Glas. Matica je imel sinoči zelo dobro obiskani posvetovalni sestanek. Posvetovanje se je sukalo okoli nastopov, sodelovanja, prispevkov za potovanje itd. Priglasilo se je tudi več novih udov. S petjem prijememo v petek 7. tm. ob 20. uri zvečer in sicer mešan zbor. Čas je drag, pesmi pa težke; zato naj nihče ne izostaja brez potrebe in s tem zadržuje ves zbor.

§ Legitimacije za ljubljanski velebojem se dobe pri ravnateljstvu Mariborske tiskarne po 50 Din.

Gospodarstvo.

g Hmelj. VI. brzojavno tržno poročilo: Nürnberg, 3. sept. 1923. Mirno nakupovanje; za Hallextauer 475—525 mil. M za 50 kg.

g Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 31. avgusta 1923 se je pripeljalo 262 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 200—250 D, 7—9 tednov stari 275—450 D, 3—4 mesece stari 450—550 D, 5—7 mesecev stari 700—750 D, 8—10 mesecev stari 925—1150 D, 1 leto 1625—2100 D, 1 kg žive teže 20—22.50 D, 1 kg mrtve teže 27.50—31.25, koza komad 225—250.

g Nabavka sena i slame. Za nabavku sena i slame za Mariborski i Celjski garnizon održaće se druge javne usmene licitacije i to: 1. Za garnizon Mariborski 680.000 kg sena i 270.000 kg slame, kod komande vojnog okruga u Mariboru na dan 10. septembra 1923. godine u 11 časova prije podne. 2. Za garnizon Celjski 54.000 kilograma sena i 49.000 kilograma slame, kod Komande vojnog okruga u Celju na dan 11. sept. 1923. godine u 11 časova prije podne. Isporučka sena i slame po mesečnim partijama franko magacin (senjak) intendantskih slagališta navedenih garnizona do 15. novembra 1923. godine. Kaucija 5% polaže se u gotovom novcu ili vrednosnim papirima po čl. 88. Zakona o državnom računovodstvu na dan licitacije do 10 časova prepodne na kasama navedenih komanda. Uslovi po kojima će se ove licitacije izvršiti, mogu se videti svakog dana pre i posle podne u kancelarijama označenih Komanda.

g Carinjenje pošiljk v Ljubljano. — Obratno ravnateljstvo Južne železnice v Ljubljani sporoča: Južna železnica je začela v postaji Zagreb j. k. izvrševati 65 železniško-obrtnega pravilnika in člana 10 bernske konvencije za vse pošiljke, čijih carinjenje pride v poštev pri carinarnici v Zagrebu j. k. Južna železnica bode izvrševala vse carinske posle potomi svojega pogodbenega deklaranta.

Zanimivosti.

O SMRTI STAMBULIJSKEGA

prinaša pondeljko »Večerni Česke Slovo« od nekega očividca sledeče zanimive podatke:

Stambulijski se je boril od 9. do 12. ure. Prišel je do židovskega pokopališča pred Pazardžikom. Ko je videl, da bo poražen, se je vrnil v bližino vasi in prosil sobojevnike-kmete, naj ga puste samega. V Kolaku ga je izdal novo imenovani župan; tu so ga aretirali in zaprli v pazardžsko vojašnico, kjer pa je ostal le pet minut, nakar so ga peljali v Slavonico. Na poti so patroljo ustavili v zemljedece preoblečeni makedonstvujušči in odvlekli Stambulijskega proč od ceste. Tu so ga nepopisno mučili. Izpuli so mu lase, brke, zlomili zobe, razmesarili obraz, zasadili v telo nože in se še norčevali iz njega, jezdeč na njem kakor na konju. Silili so ga, da si je moral sam kopati grob. Ko si je bil izkopal pol metra globoko jamo, se je zgrudil mrtve. Mučitelji so ga na pol zakopali in pustili.

Prijatelji so našli njegovo truplo, ga izkopali, očistili in hoteli redno pokopati. Ko so zjutraj prišli h grobu, so ga našli praznega. Očividci pripovedujejo, da so mu »režimovci« odsekali glavo in vrgli truplo v Marico, da bi izginili sledovi mučenja.

Podobno je končal tudi brat Stambulijskega, poslanec Vasilij.

Tako plačujoče za smrtjo onl, ki vodi »ljudstvo«. In ubija jih »dobro ljudstvo« samo!

—□—

Princi v pregnanstvu.

Angleški listi prinašajo podrobnosti o življenju sorodnika pokojnega ruskega carja Nikolaja, velikega kneza Andreja, ki se je z rodbino vred naselil na Angleškem. Veliki knez je izgubil vse svoje premoženje in si mora z lastnim delom služiti kruh. Preostalo mu je toliko, da si je kupil skromno vilo v okolici Londona, ki jo je deloma dal nekemu klubu v najem. Njegova soproga velika kneginja je postala risarica; vsak dan sedi doma za mizo in riše za neko veliko modno trgovino načrte za ženske obleke. Kneginja ima dober ukus in spretno roko ter je že poprej v Rusiji sama risala svojim šiviljam načrte za obleke. Takrat, ko jo je obdajal ves sijaj članice carske rodbine ene največjih svetovnih držav, seveda niti sanjala ni, da ji bo od vsega ostalo samo to in da si bo z risanjem služila vsakdanji kruh. Tak padeč je s človeškega stališča tragičen, pravzaprav pa ni tako hud, ker umirati od gladi vseeno ni treba. In koliko jih je, ki so umirali od gladi.

Zanimive so podrobnosti o begu velikega kneza iz Rusije. Kot člana carske rodbine so ga boljševiki zaprli, preden se mu je posrečilo zapustiti Rusijo. Revolucionarni tribunal je kneza in kneginjo obsodil na smrt. Rešili so ju boljševiki sami. Vojakom boljševiške (rdeče) vojske, ki so ga stražili, sta se veliki knez in njegova soproga tako prikupilila, da so jima pomagali uteči. Ko je prihajala nadzorovalna komisija, da ju spravi na morišče, so vojaki vpili: »Pustite, da jih ubijemo sami.« Ko pa so se protiboljševiške čete približale Krimu, so vojaki izpustili visokorodni jetniški par in jima omogočili, da sta srečno prišla na varno.

—□—

Kako se je Radić v Londonu razgovarjal z bivšim angleškim ministrskim preds. Lloyd Georgom (žoržem).

(Po »Koprivah«).

— Čast mi je, da se Vam, prevzvišeni, predstavim: sem znani Stjepan Radić, predsednik mirotverne, človečanske, hrvatske kmečke, nevtralne republike.

— O, kakšna čast: No, kako pa je na Sumatri, g. Stephenson?

— Kako na Sumatri?

— Kaj niste iz Sumatre?

— Pardon, jaz sem iz Hrvaške, iz mirotverne, človečanske...

— Ah, da! Takoj sem si mislil, da ste iz Aljške. Zelo spominjate na Azijate... na Ruse.

— Pardon, prevzvišeni, nisem na Aziji, ne Rus sefi pristni kulturni Evropejce, predsednik mirotverne

— Tako vi ste iz Evrope?

— Pa midva se ja poznavaj, ekselencia. Čudim se, da se ne spominjate.

— Poznavaj se? Veste... onegavega... more biti. Toda, pardon — povejte mi, odkod se poznavaj?

— Midva sva že dve leti v korespondenci...

— Pardon, kako se gospod piše?

— Stephenson Radić, predsednik nevtralne, človečanske...

— Stephenson Radić? Oprostite, ne spominjam se. Pravite, da sva v korespondenci. Kako je to mogoče, da mi ni znano?

— Tudi jaz se čudim, prevzvišeni. — Vsak teden sem Vam poslal dolgo pismo, a vsak drugi teden ogromni memorandum, pa se čudim, zelo čudim, da me ne poznate?

— Ali ste dobili od mene kak odgovor?

— Seveda. Enkrat ste mi poslali pismo. Evo ga.

— A tako. Da, to je potrdilo mojega tajnika... Pa nič zato, se bova odslej boljše poznala. Sicer pa — kako je kaj vaša republika? Ali se pri vas črne in belci dobro pogajajo, ali pa so še vedno v medsebojnih bojih?

— Pardon, prevzvišeni, Hrvatska, moja mirotverna, človečanska republika ni dežela črncev.

— Za vruga, kje pa potem leži ta čudežni stvor?

— V Evropi. Pozna jo ves civilizirani svet?

— Pardon, sir, kateri rasi pa pripadate? Ste Arabci ali Perzijanci, Germani ali Slovani?

— Slovani, Slovani prevzvišeni.

— A tako, torej Rusi.

— Ne Rusi, nismo Rusi, mi smo Evropejci.

— Tedaj ste nekaka sorta Čehoslovakov.

— Kako? Ali veste, prevzvišeni, kdo so Srbi?

— A, tako toraj. Seveda vem. Vi ste torej Srbi. E, bravo! Krasni vojak. Mogoče jih bomo še potrebovali danes ali jutri. Krasni ljudje ste, divni vojak!

— Oprostite, prevzvišeni, mi nismo Srbi. Mi samo govorimo kakor Srbi in izgledamo kot Srbi. A nismo niti vojak, kajti mi smo mirotvorci, človečanski mirotvorni republikanci; mi se ne bomo nikogar tolkli...

— Torej ste vi nazarenci, evnufi ali kakšen vrug še?

— Ne, pravzvišeni. Mi smo stari, južni narod, mi smo svobodni narod že tri milijone let.

— Tako, a katera je vaša država?

— Pravijo, neka Jugoslavija, toda mi smo...

— A tako, sedaj vem. To je tedaj ta sta dežela, v kateri živi nek norec Radić, ki hoče posnemati našega de Valero.

— Brez zamere prevzvišeni, to sem jaz, z lastno glavo...

— Kaj? Trdite, da ste predsednik mirotverne človečanske republike, a sedaj pravite, da ste Radić.

— Da, jaz sem Radić, na jesen že predsednik mirotverne človečanske republike, katero mi boste Vi priborili.

— Saj vi že imate svojo mednarodno priznano državo! Kaj vruga še iščete — pa še od mene?

— E, saj je tudi Anglija mednarodno priznana, pa vendar ima svojo Irsko in svojega de Valero.

— Aaa, sedaj vas razumem. Vem. Pri tej priliki se odstranite, sicer utegnate postati predsednik republikancev v dublinski kaznilnici.

Radić na ulici. — Lopov, batinaš, Pašičev plačnec. Sramota, da ta človek nosi ime Lloyda Georgea. Prav imajo Srbi, da so proti Angležem. Živela Srbija! Živio Pašić! Živio Pribičević.

—□—

Solnčni žarki so po ceni zdravilo.

Sedaj, ko je velika vročina in sije solnce, imamo priliko za takozvane solnčne kopeli. Solnčni žarki zelo ugodno vplivajo na človeško telo. Ako se greš kopati, ne zamudi izročiti za nekaj časa svoje telo solncu. Če si bolehav in malo krven, moraš ležati na solncu sprva le nekaj minut, potem pa vsak dan dalje časa. To te bo okrepilo. Neki zdravnik pravi: Kdor se poleti solnči, zbira v sebi toploto za zimski mraz.

